

«Και σε μεσίτριαν έχω» - του Αρχιμανδρίτη Φιλίππου Χαμαργιά

/ [Γνώμες](#)

«Καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω, πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, μή μου ἐλέγξῃ τὰς πράξεις, ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων· παρακαλῶ σε, Παρθέने, βοήθησόν μοι ἐν τάχει».

- του Αρχιμ. Φιλίππου Χαμαργιά, Πρωτοσυγκέλλου Ι. Μητροπόλεως Μεσσηνίας

Στην παράδοση του τόπου μας ο Δεκαπενταύγουστος ονομάζεται «Πάσχα του καλοκαιριού». Μέσα στο “ίλαρόν φῶς” του Αυγούστου, συγκεντρωνόμαστε στους ναούς, ψάλλουμε τους Παρακλητικούς Κανόνες και καταθέτουμε ονόματα ζώντων, ασθενών και δοκιμαζομένων, προσφέροντάς Της ως άνθη ευώδη τις προσευχές μας και στεκόμαστε με δέος και συγκίνηση ιδιαιτέρως σε έναν ύμνο: “Καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω, πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, μή μου ἐλέγξῃ τὰς πράξεις, ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων, παρακαλῶ σε, Παρθένε, βοήθησόν μοι ἐν τάχει”.

Ο αυτός ύμνος, συγκαταλέγεται στα Εξαποστειλάρια που ψάλλονται στο τέλος του Μικρού και του Μεγάλου Παρακλητικού Κανόνος κατά την περίοδο αυτή και περικλείει μέσα σε λίγες λέξεις ολόκληρη την θεολογία της σχέσεως του πιστού ανθρώπου με την Υπεραγία Θεοτόκο.

Εάν τολμήσουμε να του δώσουμε έναν ορισμό, αυτός θα ήταν ένας ορισμός με τέσσερις προσδιορισμούς. Πρώτον είναι λόγος εμπιστοσύνης, δεύτερον είναι λόγος ομολογίας, τρίτον είναι λόγος μετάνοιας και τέλος αποτελεί λόγο ελπίδας.

Αναλύοντας εκτενέστερα το περιεχόμενό του και το ύφος του, διαπιστώνουμε ότι δεν αποτελεί απλώς έναν ποιητικό “στολισμό” της λατρείας ούτε μία συναισθηματική υπερβολή, απέναντι στην Μητέρα του Θεού και όλων μας, αλλά είναι, ουσιαστικά, η φωνή του ανθρώπου που παραδέχεται την αδυναμία του, βιώνει το βάρος των έργων του, αναμένει την ώρα της κρίσεως και συγχρόνως δεν απελπίζεται, επειδή τελικά προσβλέπει στην μεσιτεία της Κυρίας Θεοτόκου, ως πρέσβειρας προς τον φιλόανθρωπο Θεό.

Η εναρκτήριο φράση «καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω» γίνεται μια έκφραση προσωπική για τον κάθε χριστιανό. Διότι μέσα από την γραφίδα και την σκέψη του υμνωδού, ο κάθε άνθρωπος δεν απευθύνεται προς την Παναγία ως μεσίτρια των χριστιανών γενικώς, αλλά μέσα από μια προσωπική αναφορά λέγει: «Σε ἔχω ἐγώ». Σε ἔχω μέσα στην φτώχεια μου, στον φόβο μου, στην πτώση μου, στον αγώνα μου. Σε ἔχω όχι ως μία μακρινή ουράνια μορφή, αλλά ως ζωντανή παρουσία μέσα στην Εκκλησία και κατ’ επέκταση στην όλη ζωή μου.

Και μέσα από αυτήν την αναφορά η πίστη γίνεται σχέση και ο πιστός άνθρωπος δεν περιορίζεται σε μία θεωρητική παραδοχή για την Θεοτόκο, αλλά της εκφράζει την εμπιστοσύνη του, την επικαλείται σε ένα προσωπικό επίπεδο, της ανοίγει την καρδιά του και της ζητά να σταθεί δίπλα του σε όσα δεν μπορεί μόνος του να σηκώσει. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι η λέξη «ἔχω» δεν δηλώνει μια κατοχή ή μια εγωιστική διάθεση αλλά μια βεβαιότητα κοινωνίας, μέσα από την οποία γνωρίζει ότι δεν πορεύεται μόνος, αλλά έχει σίγουρο συνοδοιπόρο την πρεσβεία της

Θεοτόκου, η οποία μας συναγάγει αυτές τις ημέρες σε μια κοινή πορεία προς το “Πάσχα του καλοκαιριού”.

Πολλοί βέβαια αντιμάχονται την ιδιότητα της Παναγίας ως Μεσίτριας, λέγοντας ότι στην Εκκλησία ο Ιησούς Χριστός είναι ο ένας και μοναδικός Μεσίτης, μεταξύ Θεού και ανθρώπων, αφού κατά τον Απ. Παύλο: «Εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς» (Α΄ Τιμ. 2,5). Φυσικά ο Χριστός είναι ο μοναδικός Μεσίτης, διότι Αυτός, ως τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, ένωσε στο πρόσωπό Του την θεία και την ανθρώπινη φύση και με την Σταύρωση και την Ανάστασή Του, νίκησε την αμαρτία και τον θάνατο, συμφιλίωσε τον άνθρωπο με τον Θεό και άνοιξε τον δρόμο προς την Βασιλεία των Ουρανών.

Η μεσιτεία της Θεοτόκου δεν ανταγωνίζεται ούτε συμπληρώνει το λυτρωτικό έργο του Χριστού. Υπάρχει μέσα σε αυτό, εξαρτάται από αυτό και αντλεί όλη την δύναμή της από αυτό. Η Παναγία δεν είναι σωτήρας αντί του Χριστού. Είναι κατά το λεγόμενον “η πρώτη των σεσωσμένων” και διά στόματος του Αρχαγγέλου η “Κεχαριτωμένη”. Η Θεοτόκος δεν στέκεται ανάμεσα σε έναν οργισμένο Θεό και σε έναν φοβισμένο άνθρωπο, σαν να προσπαθεί να μεταβάλει την διάθεση του Θεού αλλά προσφέρει στον αδύναμο άνθρωπο την μεσιτεία Της προς τον «φιλόανθρωπον Θεόν».

Το ότι η Παναγία μας δεν σκέφτηκε ποτέ να προσπεράσει το θέλημα του Θεού, φαίνεται καθαρά και στο γεγονός του γάμου της Κανά. Διακρίνει την δυσκολία των ανθρώπων πριν ακόμη εκείνοι εκφράσουν δημόσια την ανάγκη τους. Δεν υπαγορεύει στον Υιό της τι πρέπει να πράξει. Δεν Του επιβάλλει την θέλησή Της αλλά του εκφράζει ταπεινά και αθόρυβα την ανθρώπινη ανάγκη λέγοντάς του: «Οἶνον οὐκ ἔχουσιν» και έπειτα στρέφεται προς τους διακόνους και τους λέγει: «Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε».

Μέσα από αυτήν την προτροπή δεν κρατά τον άνθρωπο κοντά στον εαυτό Της, αλλά τον οδηγεί στην υπακοή προς τον Χριστό. Δεν επιθυμεί να γίνει η ίδια το κέντρο, αλλά κατευθύνει πάντοτε προς τον Υιό της.

Γι’ αυτό η Παναγία μπορεί να μεσιτεύει με τέτοια παρρησία, διότι η ζωή της υπήρξε ολοκληρωτική προσφορά στον Θεό. Το ίδιο κάνει και κατά τον Ευαγγελισμό, όπου δεν προσφέρει απλώς μία συγκατάθεση της στιγμής αλλά παραδίδει ολόκληρη την ύπαρξή της στο θείο θέλημα, με το «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου». Κι έτσι αυτό το «γένειτο» της Παρθένου γίνεται η θύρα από την οποία εισέρχεται στην ανθρωπότητα ο Σωτήρας Χριστός.

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει και η συνέχεια του ύμνου: «Μή μου ἐλέγξῃ τὰς πράξεις,

ένώπιον τῶν Ἀγγέλων». Μέσα από αυτήν την παράκληση μας δεν ζητάμε από την Θεοτόκο να μας βοηθήσει να κρύψουμε την αμαρτία μας, αλλά να την ομολογήσουμε χωρίς να συντριβούμε από το βάρος της. Και Εκείνη ακούγοντάς την παράκληση αυτή, μας διδάσκει να στεκόμαστε με ταπείνωση, αλήθεια και εμπιστοσύνη ενώπιον του Υιού Της.

Αυτό το «μή μου ἐλέγξῃ τὰς πράξεις» δεν είναι αίτημα ατιμωρησίας, ούτε αναζήτηση μιας εύκολης σωτηρίας χωρίς αλλαγή ζωής. Η επίκληση μας αυτή προς την Παναγία δεν υποκαθιστά την μετάνοια, την εξομολόγηση, την αποκατάσταση της αδικίας, την συγχώρηση του αδελφού και τον καθημερινό πνευματικό αγώνα. Δεν μπορούμε να ζητούμε την βοήθειά Της και να περιφρονούμε τις εντολές του Χριστού, δεν μπορούμε να ασπαζόμαστε την εικόνα Της και την ίδια στιγμή να πληγώνουμε τον συνάνθρωπο, ο οποίος είναι εικόνα του Θεού. Διότι όποιος λέγει «καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω», καλείται συγχρόνως να ακούσει τον λόγο Της: «Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε» και να πράττει το θέλημα του Κυρίου.

«Παρακαλῶ σε, Παρθένε», συνεχίζει ο ύμνος. Σκεπτόμενοι την προσφώνηση «Παρθένε», χωρίς να παραμένουμε στην έννοια της σωματικής παρθενίας μόνο, διαπιστώνουμε και την ακεραιότητα της υπάρξεώς Της. Η καρδιά Της δεν ήταν διχασμένη, όπως συμβαίνει πολλές φορές στον άνθρωπο. Δεν υπηρετούσε δύο κυρίους ούτε διαπραγματευόταν με το Θείο θέλημα αλλά ήταν ολοκληρωτικά αφιερωμένη προς Αυτό.

Στον σύγχρονο κόσμο, που ο άνθρωπος ζει πολλές φορές απομονωμένος, ανάμεσα σε πολλές φωνές, πληροφορίες, φόβους και απαιτήσεις, η Παναγία μας καλεί να ξαναβρούμε τον εσωτερικό χώρο μέσα στον οποίο ακούγεται ο λόγος του Θεού, να μάθουμε την σιωπή που δεν είναι αδράνεια, αλλά προσευχή και να κάνουμε υπακοή στο θέλημά Του που δεν είναι μια μορφή δουλικότητας, αλλά ελευθερία από καθετί που παραμορφώνει την πίστη μας στον Θεό.

Και καταλήγει ο ύμνος : «Βοήθησόν μοι ἐν τάχει», δίνοντας στην φράση αυτή την έκφραση μιας αμεσότητας ενός παιδιού το οποίο καλεί τη μητέρα του. Μέσα από αυτήν την αμεσότητα, αποβάλλεται κάθε αξίωση και εκφράζεται εμπιστοσύνη, κι έτσι πριν η αμαρτία γίνει συνήθεια και πριν η συνήθεια γίνει δεσμός και ο δεσμός γίνει απελπισία, ο άνθρωπος ζητάει βοήθεια «ἐν τάχει». Αυτή όμως η ταχύτητα της Θεομητορικής βοήθειας δεν σημαίνει επ' ουδενί λόγω κατάργηση της δοκιμασίας, αλλά επιβεβαιώνει ότι η Παναγία βοηθάει όχι απομακρύνοντας τον σταυρό μας, αλλά δίνοντάς μας δύναμη να τον σηκώσουμε. Δεν εξαφανίζει τα δάκρυά μας, αλλά τα μεταβάλλει σε προσευχή και η προσευχή αυτή γίνεται δύναμη και αντοχή στις δυσκολίες.

Πόσοι άνθρωποι, σε ώρες ασθενείας, πένθους, οικογενειακής δοκιμασίας, φτώχειας ή μοναξιάς, δεν βρήκαν καταφυγή μπροστά σε μία μικρή εικόνα της Παναγίας; Πόσοι δεν ψιθύρισαν μόνο το όνομά Της, όταν δεν είχαν δύναμη για περισσότερα λόγια;

«Καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω» λοιπόν, ως μία βαθιά πνευματική ασφάλεια, όχι όμως ασφάλεια της αμεριμνησίας. Δεν πρέπει να σκεφτούμε ότι : «Έχω την Παναγία, άρα δεν χρειάζεται να αγωνιστώ», αλλά να λέμε: «Έχω την Παναγία, άρα μπορώ να σηκωθώ και να αγωνιστώ», διότι η Παναγία δεν χρησιμοποιεί τη μητρική της προστασία ως κάλυμμα της αμαρτίας, αλλά ως πυξίδα μεταστροφής και μετάνοιας. Αυτή είναι η δύναμη του ύμνου. Δεν καλλιεργεί φόβο χωρίς ελπίδα, ούτε ελπίδα χωρίς μετάνοια, αλλά ενώνει την παραδοχή για την αμαρτία μας με την φιλανθρωπία του Θεού.

Και ανάμεσα στις δύο αυτές αλήθειες στέκεται η Παναγία, όχι ως εμπόδιο, αλλά ως οδηγός προς τον Χριστό και την Εκκλησία Του. Ως η Μητέρα που μας παίρνει από το χέρι και μας οδηγεί στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, όπως τότε που ήμασταν μικρά παιδιά και μας επαναλαμβάνει διδακτικά πάντοτε: «Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε» και εμείς, με ταπείνωση και πίστη, να επαναλαμβάνουμε: «Καὶ σὲ μεσίτριαν ἔχω, πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν».